

Опис досвіду роботи класного керівника
ДПТНЗ «Білківський професійний аграрний ліцей»
Біров Оксани Іванівни
на тему
«Формування національної свідомості, патріотичних почуттів учнів
засобами національно-патріотичного виховання».

Класний керівник - це особа, яка за дорученням
народу має повсякденний доступ до найдорожчого народного
багатства - душі, розуму, почуттів дітей,
підлітків і юнаків.

Перед ним, з одного боку, моральні цінності, створені,
вистраждані протягом століть,
з другого - багатство народу, його майбутнє,
його надія - молоде покоління.

Класний керівник творить найбільше
багатство суспільства - Людину...

В. О. Сухомлинський

Ми живемо у неспокійний час – час великих роздумів, сподівань. Педагог має складну, але дуже важливу місію – бути класним керівником, вихователем. Незалежно від того, наскільки важкою є ця робота, вона безумовно необхідна для дітей, тому що основна структурна ланка в навчальному закладі – це група. Саме в ній зароджується інтерес до навчання, формуються соціальні відносини між учнями. Група представляє собою систему, яка допомагає реалізувати піклування про соціальне благополуччя дітей, вирішувати проблему їхнього дозвілля, згуртовувати колектив, формувати відповідну емоційну атмосферу. В умовах змін у соціальному, економічному, політичному житті нашої держави постала потреба кардинальної перебудови у сфері виховання, мета якого – формувати творчу, гармонійно-розвинену, креативну, конкурентоздатну особистість, яка спроможна до самовизначення, самореалізації та самовдосконалення.

Класний керівник — стрижень виховного процесу. Це нитка, яка зв'язує в одне ціле учня, викладача-предметника, батьків, громадськість. Класний керівник - універсальна особистість. Це і вихователь, і психолог і порадник.

Дуже часто трапляється, що всі спогади про навчальний заклад так чи інакше пов'язані з іменем класного керівника. Якщо ця людина поєднує в собі якості педагога, вихователя, психотерапевта, то саме до нього звертаються учні зі своїми радощами і смутками, саме він допомагає розв'язати конфлікти з батьками і педагогами, його посвячують в дитячі таємниці. Отож, ця діяльність ліцею необхідна, і людина, що виконує ці функції, потрібна.

Основне призначення класного керівництва зумовлене сучасним завданням, яке ставить перед собою суспільство, - максимальний розвиток кожної дитини, збереження її неповторності, розкриття її потенційних талантів та створення умов для нормального духовного, розумового та фізичного вдосконалення.

Педагог повинен бути і наставником, і помічником, і захисником, і другом, який допоможе підлітку набути не тільки знання про навколишній світ, оволодіти уміннями і навичками, а й допоможе адаптуватися в цьому світі, розкрити і проявити свої здібності, відчути себе самостійною, творчою особистістю, яка здатна змінити світ.

Ефективність роботи класного керівника визначається тим, якою мірою навчально-виховний процес забезпечує розвиток здібностей кожного підлітка, формує творчу особистість і готує її до творчої, пізнавальної та суспільно-трудової діяльності.

Виховання - процес безперервний. Нагромадження нових знань, зміна або зміцнення поглядів, переконань та звичок відбувається постійно.

Завдання класного керівника - відкрити, захопити і спрямувати кожного учня на цікавий, змістовний особистісно і суспільно корисний шлях самовдосконалення.

Відкрити учня - це означає, спираючись на життєвий досвід, показати йому самого себе, способи розвитку його сил, якостей, здібностей. Важливо переконати його в тому, що всі чесноти, як і недоліки, залежать від нього. Від його рівня свідомості і вміння будувати життя. Щоб розкрити учня, потрібно організувати його діяльність у колективі.

Захопити учня – це означає викликати у нього потребу організувати себе для досягнення суспільно і особистісно значущих цілей. Потрібно ставити посильні для учня завдання, за успішне їх виконання похвалити. Навіть невелика перемога над собою робить людину успішною.

Виходячи з таких позицій, на мою думку, успішність організації виховного процесу з класним колективом залежить щонайперше від добре продуманого планування виховної роботи – це не лише складання сітки виховних заходів. Це набагато ширша, об'ємна робота по вивченню вихованців, їх інтересів, поглядів, стосунків у сім'ях та серед однолітків.

Робота класного керівника в ліцеї, по суті, друга спеціальність. Ця царина діяльності вимагає специфічних знань, умінь, навичок. Насамперед класному керівникові слід знати, що виховна робота має низку особливостей.

По-перше, виховний процес має двосторонній характер. З одного боку, учень зазнає впливів, які свідомо організовують батьки, викладачі, засоби інформації, громадськість, малі та великі неформальні групи; з іншого боку, учень виступає як складне природне явище, особистість якого здатна до реальної самооцінки та виявляє прагнення до самопізнання, самореалізації і самоствердження.

По-друге, організовуючи виховну діяльність, класному керівникові потрібно враховувати, що кожен учень однієї вікової групи має свої індивідуальні особливості та інтелектуально-вольові можливості, певний досвід взаємодії із соціальним середовищем, власні інтереси та пріоритети.

Наступна особливість визначається тим, що виховний процес триває весь період перебування учнів у навчальному закладі, під час якого відбуваються значні зміни рівня їх соціального, психологічного, духовного та фізичного розвитку.

Свою виховну діяльність будую у відповідності до наступних ключових ліній:

- ✓ ціннісне ставлення до себе;
- ✓ ціннісне ставлення до сім'ї, родини, людей;
- ✓ ціннісне ставлення до праці;
- ✓ ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави;
- ✓ ціннісне ставлення до природи;
- ✓ ціннісне ставлення до культури і мистецтва.

В процесі моєї роботи створився певний стиль відносин з учнями:

- Не забороняти, а направляти.
- Не управляти, а співуправляти.
- Не змушувати, а переконувати.
- Не командувати, а організовувати.
- Не обмежувати, а надавати свободу вибору.

Робота класного керівника пов'язана з непередбачуваними труднощами, невдачами, навіть розчаруваннями, а іноді – з безсонними ночами, сльозами... Все це так. Але коли бачиш, як на твоїх очах формується особистість, як збагачується її духовний світ, як вона починає усвідомлювати своє місце в житті, а у вирішенні проблем шукає підтримки в тебе і вдячна за це, коли бачиш, що твої вихованці за своїми негараздами можуть помічати проблеми інших, бути небайдужими до людей, всього, що оточує їх, і готовими в будь-яку хвилину кинутись на допомогу тому, хто її потребує, забуваєш про прикрощі і безсонні ночі, а душу наповнює почуття глибокого задоволення. Сподіваюся, що діяльність моїх учнів підготує їх до дорослого життя і кожен з них через роки успішно адаптується в соціумі та зуміє реалізувати себе як особистість.

Мені хочеться закінчити словами Гьоте: «Вчаться у тих, кого люблять». Щоб змінити інших, їх треба любити. Наш вплив на інших відповідає нашому відношенню до них.

Опис виховної системи роботи
«Формування національної свідомості, патріотичних почуттів учнів
засобами національно-патріотичного виховання»

Основна мета виховання учнів:

- виховати людину гуманну, творчу, відповідальну, з активною життєвою позицією, з почуттям власної гідності, чесну, толерантну, працелюбну, людину-патріота;
- успадкування духовних надбань українського народу;
- вивчення вікових традицій та героїчних сторінок історії козацтва, українського народу та його Збройних сил;
- виховання моральної відповідальності за все, що робиться на рідній землі, палке прагнення боротися за розквіт, велич і могутність Батьківщини, готовності її захищати;
- утвердження принципів загальнолюдської моралі: правди, справедливості, милосердя, патріотизму та інших добродійностей.

Тільки так можна буде розраховувати на поліпшення ситуації в суспільстві.

Активна життєва позиція – це система особистих цінностей людини, яка спонукає її до позитивної, морально впевненої, соціально-орієнтованої активної діяльності. Дії такої людини мають корисний вплив як на саму людину, так і на суспільство в цілому.

Девізом групи є правило: Не кажи: «не вмію», а кажи – «навчуся».

Класний керівник має уявити процес виховання як послідовність етапів, знання яких допоможе йому спланувати виховну роботу, передбачивши її зміст і методику проведення на кожному етапі.

Організація процесу національно-патріотичного виховання особистості або колективу здійснюється в певній послідовності.

Перший етап. На першому етапі слід визначити сукупність рис і властивостей особистості, які слід закласти при формуванні справжнього патріота. Коли йдеться про виховання групи, то маєтись на увазі формування такого колективу, який би за своїми якостями відповідав еталону, виробленому на основі мети виховання.

Другий етап. Вивчити індивідуальні особливості вихованця (або колективу), його позитивні риси, недоліки в характері й поведінці, визначити, які риси не сформовано, а які перебувають у стадії зародження. Знання особистості учнів, порівняння її з наміченим ідеалом дає змогу спрогнозувати її розвиток. Виходячи з цих даних, можна планувати виховну роботу з колективом. Тому важливо, щоб колектив знав, що пропонує йому класний керівник, приймав цей взірець для наслідування і докладав зусиль для досягнення поставленої мети.

Третій етап. Реалізовувати програму виховання, тобто заплановані виховні заходи, що передбачають залучення учнів до різних видів діяльності, участь в яких сприяє формуванню в них патріотизму, гуманності, відповідальності, досвіду поведінки відповідно до ідеалу.

Четвертий етап. Спонукає учнів до активної участі у житті суспільства, творчо мислити та самореалізовуватись. Коли учень починає займатися самоосвітою і самовихованням, можна вважати, що у вихованні досягнуто четвертого етапу.

Цілі і задачі моєї виховної системи формуються саме на основі визначених етапів та включають такі компоненти:

- виховання патріотизму правової свідомості та толерантності;
 - виховання європейських цінностей у контексті національної ментальності;
 - здійснення заходів, спрямованих на підвищення престижу військової служби;
 - профілактика негативних проявів поведінки, злочинності, наркоманії, алкоголізму серед дітей та молоді шляхом залучення їх до участі у заходах із національно-патріотичного виховання;
 - усвідомлення досягнень українського народу, його інтелектуальних і духовних надбань
 - формування у дітей і молоді активної громадянської, державницької позиції та почуття власної гідності;
 - збільшення відвідуваності дітьми та молоддю закладів, що популяризують культурні та національно-мистецькі традиції українського народу, а також експозицій музеїв, присвячених національно-визвольній боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України;
 - формування любові до рідної землі, її історії;
 - бережливе ставлення до національного виховання правової культури, поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки — Герба, Прапора, Гімну України та історичних святинь;
 - сприяння набуттю молоддю соціального досвіду, успадкування духовних та культурних надбань українського народу;
 - підтримка кращих рис української нації – працелюбності, прагнення до волі, любові до природи та мистецтва, поваги до батьків та родини.

Наша група займає важливу роль і місце у виховному просторі нашого закладу, тому що мої учні активні, відповідальні, ініціативні, беруть участь у конкурсах та загальноліцейних заходах.

Основні завдання виховної роботи в групі:

1. Вивчення індивідуальних особливостей учнів.
2. Виховання моральних цінностей, притаманних справжньому громадянину України.
3. Виховання в учнів любові до свого народу.
4. Орієнтування учнів на аналіз власних дій, прийом самоконтролю.
5. Розвиток навчально-пізнавальних потреб і здібностей учнів.
6. Розкриття перед учнем можливості його участі у суспільно-корисних справах.
7. Зміцнення здоров'я учнів.
8. Розвиток учнівського самоврядування.

Виховна діяльність класного керівника є важливою і відповідальною, тому намагаюся проводити виховні години в атмосфері добра, взаємодопомоги, взаємоповаги, доброзичливості, толерантності. У роботі з учнями застосовую:

- активні та інтерактивні методи виховання,
- технологію педагогічної підтримки та партнерства, що дає позитивні результати,
- бесіди на морально-етичні теми,
- тренінги, тестування, вікторини, усні журнали, ділові ігри;
- «метод проектів».

При цьому враховую психічні та фізіологічні особливості своїх учнів. Тренінгові заняття, проектні технології створюють унікальні передумови для розвитку ключових компетенцій і самостійності вихованців, стимулюють їхню природну допитливість й творчий розвиток.

Ефективність виховного процесу може зрости за таких умов:

1. Інформаційно-образна насиченість класного приміщення, адже це не тільки збагачує учнів знаннями, які виходять за межі навчальних програм, а й має відчутний виховний вплив на них.

2. Органічне поєднання завдань, запропонованих Концепцією національно-патріотичного виховання дітей і молоді, з потребами довкілля, природи рідного краю. Це дозволяє покращити ставлення до багатств Батьківщини, збереження національних скарбів.

3. Створення в учнівському колективі морально-психологічного клімату поваги до знань, пропагування думки, що в цивілізованому суспільстві людині вигідно бути вихованою і освіченою. Це потрібно й суспільству та державі.

4. Підбір раціонального змісту патріотичного виховання відповідно до рівня вихованості, потенціалу колективу й окремих учнів.

5. Розумне співвідношення між інформаційними методами впливу на учнів і залученням їх до різних видів діяльності.

6. Використання різноманітних форм і методів виховного впливу, які б відповідали віку учнів, спонукали їх до активності, ініціативи й самостійності в підготовці та проведенні виховних заходів.

7. Підвищення емоційності виховних заходів. Ця вимога ґрунтується на твердженні психологів, що знання засвоюються швидше і стають поглядами й переконаннями за небайдужості до них учня, емоційного переживання у процесі їх засвоєння.

8. Створення умов для розвитку самостійності та ініціативи учнів, їх самоосвіти та самовиховання.

Ефективність патріотичного виховання в позакласній діяльності значною мірою залежить від спрямованості виховного процесу, методів та форм його організації. Пріоритетну роль доцільно відводити активним методам, застосування яких ґрунтується на демократичному стилі взаємодії, сприяє формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості. До таких **методів** відносять:

- соціально-проектну діяльність,
- ситуаційно-рольові ігри,
- соціограму,
- метод відкритої трибуни,
- соціально-психологічні тренінги,
- інтелектуальні аукціони,
- створення проблемних ситуацій та ситуацій успіху,
- аналіз конфліктів та моделей стилів поведінки.

Складний процес національно-патріотичного виховання здійснюється за допомогою різноманітних форм роботи, вибір яких залежить від змісту та завдань виховної роботи, вікових особливостей вихованців з урахуванням основних напрямів учнів. Основними формами патріотичного виховання учнів є:

- інформаційно-масові (дискусії, диспути, конференції, інтелектуальні аукціони, вікторини, інтелектуальні подорожі до джерел рідної культури, історії держави і права);
- діяльнісно-практичні (творчі групи, свята, ігри, конкурси);
- діалогічні (бесіда, міжрольове спілкування)
- індивідуальні (доручення, творче завдання, звіти, індивідуальна робота);
- наочні (виставки, тематичні стенди).

З метою реалізації проблемного питання доцільним є виконання поставлених завдань за допомогою проведення наступних заходів:

- виховні години: «Я – українець», «Люблю я свій народ, шаную його звичаї», «Державна символіка Батьківщини»
- заняття з елементами тренінгу: «Я свідомий патріот – майбутнє України», «Право, обов'язок і честь»
- уроки мужності на тему: «З Україною в серці», «Герої для нас як приклад», «Збережемо мир на землі», «Герої поряд: мужність українських військових»
- бесіди, темами яких є: святкування знаменних дат, ознайомлення з історією рідного краю, звичаями і традиціями українського народу, видатними людьми України тощо
- урок – мандрівка: «Крізь призму часу»

Традиційним стало проведення наступних заходів:

- День пам'яті жертв голодомору «Запали свічку»
- «14 жовтня – День захисника України»
- День української писемності та мови
- День Соборності України
- День пам'яті Крут
- День вшанування учасників бойових дій в Афганістані.

В рамках національно-патріотичного виховання учні беруть участь в таких акціях:

- Благодійні акції «Захисникам України – наша підтримка та повага», «Вони за нас, а ми за них» збір речей та продуктів, а також написання листів бійцям, які воюють в зоні АТО, «Врятуй життя».

Сподіваюсь, що елементи, методи і форми виховної системи, яку я використовую, навчать моїх вихованців:

- розуміти і поділяти сутність національної ідеї;
- бути носієм національної культури;
- своєю професійною діяльністю сприяти естетичному, культурному зростанню Батьківщини;
- любити і відстоювати рідну мову, користуватися нею на досконалому рівні;
- любити, захищати і відстоювати рідне село, країну;
- любити, захищати і відстоювати свої звичаї, традиції;
- любити, захищати і підтримувати співгромадян з патріотичним способом мислення;
- постійно відчувати гордість за вищенаведене і приналежність до цих категорій.

Бажані результати можна досягти з вихованими учнями, з сформованим колективом за участі в конкурсах, змаганнях. Саме така група буде мати належне місце в ліцейному середовищі.

Анкета

Як Ви розумієте патріотичне виховання?

1. Як Ви розумієте патріотичне виховання?

- А) любов до своєї батьківщини і служіння їй; Б) нав'язування ідеології;
В) не знаю;

2. Чи любите Ви свою країну?

- А) так. Б) ні.
В) важко відповісти.

3. Що означає для Вас «Батьківщина», «Вітчизна»?

- А) це місце, де народився або виріс;
Б) це термінологія, що позначає місце народження або місце проживання;
В) я не знаю, що це означає;
Г) свій варіант _____

4. Вважаєте ви себе патріотом? У чому це проявляється?

5. Чи пишаєтесь Ви тим, що Ви є громадянином України?

- А) так; Б) ні;
В) важко відповісти.

6. Чи знаєте Ви історію рідного міста?

- А) так; Б) ні;
В) важко відповісти.

7. Чи дотримується Ваша родина звичаїв та традицій нашого народу?

- А) так;
Б) важко відповісти;
В) ні.

8. Чи поважаєте Ви українську мову?

- А) так;
Б) важко відповісти;

В) ні.

9. Чи спілкуєтесь Ви українською мовою?

А) так;

Б) важко відповісти;

В) ні.

10. Чи вважаєте Ви службу в армії обов'язком громадянина України?

А) так;

Б) важко відповісти;

В) ні.

11. Чи хотіли би Ви брати участь в іграх, змаганнях, зльотах, пов'язаних з патріотичною тематикою?

А) так, я б брав у них участі; Б) ні, мені це нецікаво;

В) не знаю.

Урок мужності та патріотизму «Україна – моя Батьківщина»

Мета: прищеплювати любов до своєї Батьківщини, почуття гордості за минуле свого народу, за національну символіку; виховувати шану до працелюбного, нескореного народу України; розвивати почуття відповідальності за спільне майбутнє; формувати у учнів національну ідентичність на прикладі мужності нинішніх захисників Батьківщини, на героїчній сучасній боротьбі за незалежність і цілісність держави.

Хід виховної години

Класний керівник. Кожна людина завжди з великою любов'ю і душевним трепетом згадує місце, де народилася, де минуло її дитинство. То родинне вогнище, маленька батьківщина кожної людини, де живуть мама, тато, бабуся, дідусь, сестри, брати. І якщо скласти маленькі батьківщини кожного з нас – вийде велика держава Україна.

Учень. Україна – чарівна, золота сторона, земля рясно уквітчана, зеленню закосичена.

Є багато країн на землі.

В них озера, річки і долини...

Є країни великі й малі

Ти найкраща завжди, Батьківщина.

- А зараз послухайте легенду про Україну.

Учень. Якось Господь Бог вирішив наділити дітей світу талантами: французи вибрали елегантність і красу, угорці – любов до господарювання, німці – дисципліну і порядок, діти Росії – владність, Польщі – здатність до торгівлі, італійці одержали хист до музики.

Обдарувавши всіх, підвівся Господь Бог зі свого трону і раптом побачив у куточку дівчину. Вона була боса, одягнена у вишивану сорочку, руса коса переплетена стрічкою, а на голові багряннів вінок з червоної калини.

- Хто ти? Чого плачеш? – запитав Господь.
- Я – Україна, а плачу, бо стогне моя земля від пролитої крові і пожеж. Сини мої на чужині, вороги знищують з удів та сиріт, у своїй хаті нема правди і волі.
- Чого ж не підійшла до мене скоріш? Я всі таланти вже пораздавав. Як же зарадити твоєму горю?

Дівчина хотіла вже піти та Господь Бог, піднявши правицю, зупинив її.

- Є у мене найцінніший дар, який уславить тебе на цілий світ. Це – пісня!

Узяла дівчина-Україна дарунок і міцно притиснула його до серця. Поклонилась низенько Всевишньому і з ясним обличчям і вірою понесла пісню в народ.

(Лунає пісня «Моя країна – Україна»)

Ми повинні завжди пам'ятати, що сила і міць українського народу в наших глибинних іменних коріннях. Не цурайтесь свого роду і свого народу, любіть свій край, бо ви сини і доньки нашої славної України і вона, як мати, кличе нас до себе.

Історія наводить безліч прикладів безмежної відданої любові до Батьківщини. В них і мудрих правителів: Олега, Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха, Данила Галицького. Овіяні незвичним ореолом

постаті славних дочок України: Ярославни, Роксолани, Марусі Чурай, Марусі Богуславки.

Учень. Україно! Мій коханий краю!

Мати наша рідна і свята!

Небо чисте над тобою має,

Медом диха нива золота

Ми з тобою завжди, Україна

Ми з тобою разом повсякчас

Поки б'ється в грудях серце вірне

І допоки в грудях жар не згас.

Щоб бути гідними громадянами України, треба знати її історію. І зараз ми проведемо вікторину «Це моя Україна, це моя Батьківщина».

1. Хто був першою християнкою на Русі? (Княгиня Ольга)
2. Який князь загинув від укусу змії? (Олег)
3. Який знак князя Володимира ми використовуємо в незалежній українській державі? (Тризуб)
4. Хто з князів послав гінців сказати «Гду на ви»? (Святослав)
5. Скільки гетьманів було в Україні? (66)
6. Основний документ нашої держави? (Конституція)
7. Що означає слово «Україна»? (Край, де живуть українці, український народ)
8. Скільки країн мають сухопутний кордон з Україною? (7)
9. Як співають і слухають гімн? (Стоячи)
10. Хто був, є і залишається в серцях українців Кобзарем? (Т.Г. Шевченко)

Скажіть, будь ласка, які події відбуваються зараз на території нашої Батьківщини?

(Відповіді учнів)

Так, зараз тяжкі часи для нашої країни. Але українські військові проявляють мужність, вірність присязі українському народові, готовність віддати своє життя за мир і спокій в Україні. *(Ілюстрації до бойових дій)* Також проявляють героїзм і прості українці, які допомагають забезпечити війська захисним спорядженням, ліками, продовольством та не зважаючи на ризик, вивозять із захоплених міст і сіл поранених та мирних громадян.

- Як називають цих людей?

(Відповіді учнів)

Класний керівник. Для цього сьогодні потрібне головне – впевненість у силах народу і своїх власних, дружна родина і віра в успіх, у майбутнє України. Немає життя без України, бо Україна – це доля, яка випадає раз на віку, бо Україна – це мати, яку не вибирають, як і долю, бо Україна – це пісня, яка вічна на цій землі!

Година пам'яті «Чорнобиль...Чорний біль нашої землі»

Мета: згадати про трагедію віку — вибух на ЧАЕС, поглибити знання учнів про неї, визначити негативний вплив аварії на стан навколишнього середовища та здоров'я населення; розвивати вміння підлітків аналізувати та узагальнювати навчальну інформацію; вчити сприймати чужу біду та чужий біль як власні; прищеплювати любов до рідного краю, почуття відповідальності за благополуччя нашої держави та виховувати почуття поваги й пам'яті до трагічних сторінок України.

Обладнання: мультимедійна презентація, відеофільм про Чорнобиль «Чорнобиль як це було...»

Перебіг заходу

Учень.

Чорних дат у людства є немало.
Кожна з них — це міна під прогрес.
Найстрашніше, що усіх спіткало, —
Вибух на Чорнобильській АЕС.

Викладач.

26 квітня! В пам'яті українського народу це день чорнобильського лиха, болю, суму, і забути це й викреслити із нашої пам'яті – неможливо.

Учень.

26 квітня!
В ніч із забуття
Йде страшне створіння – атомне дитя.
Суть його безкровна і зіниць нема
І уста безмовні, і душа німа.
Вирвавшись на волю з мороку ночей,
Вже калічить долі і батьків.
Виродок – створіння ціль страшну таїть
Поглина сумління, душі нам двоїть.
Простяга до серця щупальця страшні
І вселяє муки, муки неземні.
Присипляє мозок посвистом глухим
Стронцієву дозу сипле, наче дим.

Викладач.

26 квітня!
Люди не проспійть!
Атомне століття раною горить.
Кличе кожне серце стати з злом на боротьбу,
Щоб зустріли внуки вранішню зорю.
І виростають покоління
Котрі не чули тиші
Що зберегли ми, що надбали
Що дітям в спадок передать?
Тепер тут зона, а була земля,
Тут був чернозем, а тепер Чорнобиль.

Ведучий.

Чорнобиль. Це назва невеличкого районного центру, що знаходиться в 130 км від Києва. Заснований ще за часів Київської Русі, стародавній Чорнобиль дав свою гірку назву потужній атомній електростанції, будівництво якої було розпочато в 1971 році. В 1983 році вже працювало 4 енергоблоки цієї електростанції із запланованих шести. Але в історію Чорнобиль увійде назавжди, як місто, що дало назву одній з найбільших в історії людства катастроф.

Ведучий.

Для України, для всіх, хто прямо чи побічно причетний до трагедії Чорнобиля та її наслідків, час ніби розділювався на дві частини: до 26 квітня 1986 року і після нього. Цим частинам часу в народі вже дано назву – два кольори часу, і тому недаремно пісня, яку ви зараз почуєте, стала символом червоного і чорного кольорів в долі України та її народу.

(Звучить пісня «Два кольори»)

Ведучий.

Ту мирну весняну українську ніч на берегах Прип'яті люди ніколи не забудуть. Вона була, як зараз усім здається, найтихішою і найтеплішою. І не сповіщала про біду. Навпаки, всім жителям містечка атомників ще звечора, під вихідний, жадалося отримати від природи хорошу погоду. Проте в ту саму ніч з 25 на 26 квітня відлік часу став уже не мирним, а бойовим і аварійним. Відлік пішов на хвилини і секунди. О першій годині 23 хвилини 40 секунд, коли всі спали безтурботним сном, над четвертим реактором Чорнобильської атомної станції несподівано велетенське полум'я розірвало нічну темряву.

Ось як це описує Володимир Яворівський у повісті „Марія з полином у кінці століття”.

Викладач.

«З руїн реактора виривається стовп зловіщого вогню, палаючих шматків графіту. Стовп стрімко, як фантастична ракета, піднявся в небо, освітлюючи корпуси атомної, річку з верболозами.

Вогняний стовп завмирає на висоті 1.5 км. На вершині його утворилась світла куля, яка начеб засмоктує в себе цей примарний стовбур, всередині якого щось рухається, згорається, випростовується, але сам він стоїть над нічною землею, як ялинкова іграшка блідо вишневого кривавого кольору. Ніч безвітряна і стовп стоїть між небом та землею, наче вагається, куди ж йому пустити свій корінь».

Учень.

Зойкнула Земля чаїним криком

– Сину, вбережи і захисти!

Вийшла мати із іконним ликом:

– Йди, синочку, хто ж коли не ти?

Спалахнуло небо, впало крижнем

– Сину, вбережи і захисти!

Вийшла жінка з немовлятком ніжним:

– Йди, коханий, хто ж коли не ти?

Учень.

За покликом рідної землі на захист свого народу першими до палаючого реактора по тривозі прибули пожежники по охороні Чорнобильської АЕС на чолі з начальником корпусу Володимиром Правиком.

Учень.

23-річний Правик, як потім було встановлено комісією, вибрав найбільш правильне рішення – направив свій загін з 14 чоловік на дах машинного залу площею в 500 м². Адже в цьому залі знаходились всі турбіни, через нього йшли численні кабелі високовольтної лінії, які від вогню могли б перетворитись на бікфордів шнур. Незабаром прибуло підкріплення з міста Прип'ять на чолі з лейтенантом Віктором Кібенком. Вступивши у вируюче полум'я, у смертельну небезпеку, якою дихав реактор, пожежники в ту ніч, не шкодуючи ні сил, ні самого життя, виконали присягу на вірність народу України.

Учень.

Вогонь і землю зріднили собою
І кипіла у них під ногами земля
Навіть небо двигтіло од вогненного болю
І тривога палюча долітала здаля.
А трагедія кожну мить наростала
Мов зібрала зі світу пожежі, розплати, війну.
І немов з Хіросіми, з безодні повстала
Перед людством, відкривши свою тайну.
Як спинити її – гуртувало єдине бажання,
Не терпілось, не ждалось – загрожував згаслий час.
Невпокорене атомне випробування
Впало вперше, пожежники мужні, на все.

Учень.

Через 2 тижні після аварії красивий юнак, відважний офіцер Віктор Кібенок помер у московській лікарні, так і не побачивши народженого вже після трагедії молодою дружиною первістка. Тепер про Віктора і його бойових соратників кажуть: був добрим, чесним, сміливим, принциповим, любив сім'ю, друзів, багато жартував. Його улюбленою приказкою була: «Тримайтесь ближче до життя, хлопці».

Учень.

Лейтенанти – хлопці непохитні,
Молоде, вогненне покоління.
Ви, як пам'ять у тривожнім світі
Раду незнищеного коріння.
Першим важко. Ви ж були найперші,
Із вогню та в полум'я шугали
Не до подвигів і не до звершень
Ви ж собою людство заступали.
Та серця, мов кремені, не вгасли
Залишались іскрами на тверді

Тільки жити – в нас бунтує спрага,
Та продовжить пісню родоводу.
А лишилась вірності присяга.
Батьківщині. Матері. Народу.

Викладач.

Коли молоді пожежники, котрі першими вийшли на лінію вогню, отримавши смертельну дозу радіації були ще живими, журналісти запитували у них: „У вас була можливість повернутися? Ви могли відступити?” Так, у даній ситуації вони могли тимчасово відійти до підходу підкріплення. Та про це ніхто з пожежників навіть і не подумав, тому що вони – воїни, бійці з пожежею, вони ступили в смертельну радіацію не за наказом командира, а за велінням совісті.

Учень.

Перший удар на себе
Перший вогонь на себе
Так відчайдушний Данко
Людям віддав своє серце.
Як же тут не згадати
Поруч з ним не назвати –
Вас, що уміли серцем
Грізний вогонь зупиняти.
І віддали – що мали
Життя – що одне в людини
Вірю, що врятували,
Долю моєї дитини.
Майор Телятников.

Учень.

Із вогню у безсмертя смерть поправши ступили вони. Одразу за пожежниками приступили до роботи медики. Швидко зорієнтувавшись в обстановці, надавши першу медичну допомогу визначили межі часу перебування в радіоактивній зоні. Медики працювали цілодобово.

Люди в білих халатах до землі вклоняюся вам!
В час біди – ви солдати! Чи ангели милосердя?
Це крізь ваші серця йде жорстока передова
Де незвично чатують порожні очиці смерті.
Скільки крапельок крові волає у мікроскоп
Про третину життя. Що тільки й встиг хтось прожити
І тривожно сьогодні, мов у горлі саднить волосок,
Слово не постигне пристрочує лейкоцити.

Учень.

Одними із перших зустріли цю біду і працівники зв'язку. У ті напружені трагічні хвилини після вибуху і метал не витримав: пульт централізованого зв'язку „Київ – Прип'ять” замовк. Та вже через 20 хвилин він вже знову заговорив.

Міліціонери склали списки жителів Прип'яті і 27 квітня провели

організовану евакуацію людей. Люди виїжджали з Прип'яті з надією на повернення до рідних домівок.

Учень.

... йдуть колони, колони, колони...

Розминаються повні – порожні,
Незбагненна процесів болю,
У автобусах тих подорожні
Ідуть наче із долі в недолю
На вокзали, в лікарні, у безвість
Із Чорнобиля, з Прип'яті, звідки?
Розтривожено вуликів безліч
Невидимого стишені свідки.

Учень.

Шестеро із 20 чоловіків двох караулів невдовзі померли.

- Герой Радянського Союзу лейтенант Володимир Павлович Правик;
- Герой Радянського Союзу лейтенант Віктор Миколайович Кібенок;
- Сержант Микола Васильович Ващук;
- Сержант Володимир Іванович Тищура;
- Старший сержант Микола Іванович Тітенюк.

У вогні не згорів їх жертвний чорнобильський слід. Ще затужить по хлопцях Земля і скорбота земна.

(Хвилина мовчання)

Викладач.

Світ з посивілим житом
З цвітом і гроном калини,
З вічним дитячим сміхом
Ще на вустах Батьківщини.
Світ – з лугами, лісами,
З ріками і зорею
З чистими небесами
Над скупаною землею...
І віддали все, що мали
Життя – що одне в людини
Вірю, що ви врятували
Долю моєї дитини.

Доля нашої днини після Чорнобильської катастрофи сумна і нелегка, але все дається в порівнянні. Щастя нашої днини в тому, що ми живемо, що ті, що могли ніколи не народяться після 1986 року народились, живуть і вчаться творити прекрасне.

Учень.

Наслідки вибуху четвертого реактора Чорнобильської атомної сколихнули весь світ. В результаті аварії стався величезний викид радіоактивних ізотопів з активної зони реактора, які радіоактивною хмарою перенеслися на великі відстані.

Учень.

Йод – 131, цезій – 134, 137, стронцій – 90, плутоній – 239, плутоній – 240.

весь цей радіоактивний дощ розлетівся і висіявся на територіях України, Білорусії, Росії. Радіоактивного забруднення зазнало майже 50 відсотків території України. В життя мільйонів людей увійшли слова радіація, зона, ліквідатор, відселення.

Ведучий.

А на квітучий українській землі з'явилися пусті міста і села, мертвий ліс, в який не можна ходити, сади з яблуками, насиченими радіоактивною отрутою, вода, яку не можна пити, і навіть повітря, яким дихаємо, стало ворогом.

Ведучий.

Впала з неба додолу потривожена ангелом зірка
Покотилась до обрію, збурила зоряну синь
На душі стало сумно, на устах стало солоно-гірко
Бо Чорнобиль – трава – не полин.
Чом же ти, Україно, материнська вербова колиска
Знов така мовчазна, мов обпалена груша стоїш?
І течуть твої сльози, і болять твої роки так близько.
Чом не просиш у Бога здоров'я для діток своїх?
Ти завжди була з Богом, не нужденна ні хлібом, ні сіллю
Якже ти допустила, щоб скалічили душу твою?
Впала з неба зоря, покотилась Чорнобильська зірка...
Сіра осінь прийде, готуватись до вічності треба,
І петля радіації стягує шию твою
Встань, моя Україно, простягни свої руки до неба
Знай, що Бог ще чекає молитву твою.

Викладач.

На сьогоднішній день два з половиною мільйони людей проживає в забрудненій зоні, з них вісімсот тисяч дітей. Смерть 35 тисяч людей пов'язана з аварією на ЧАЕС та її наслідками.

Радіація – невидимий і тому підступний ворог всього живого. Від неї важко вберегтися, захистити себе і природу.

Як відомо, і зараз у зоні відчуження проживають люди. Їх дуже мало. Та все ж живуть. Ось що побачили льотчики, пролітаючи над зоною.

Учень.

З вертольота її закримітили
Не одразу означиш словами.
Бо тополі іржаві, як мітли,
Скрутно небо метуть головами.

Ведучий.

Чорнобильська біда торкнулась чорним крилом Житомирщини. Найбільше постраждали Народицький, Олевський, Лугинський, Коростянський райони. А в Новгород-Волинському районі в зоні підвищеної радіації опинилися села Курчиця, Городниця, Дубники та інші.

Викладач.

Радіаційна днина б'є на сполох
Радіаційні стогнуть небеса

Двадцятий вік – як доля, а не спомин
Як хліб душі, як мамина сльоза.
Людство прагне Всесвіт осягнути
І себе у ньому зрозуміть.
А тривожне „бути чи не бути” –
Грізно над планетою висить.
На землі у домі вселюдському
Протиріч і негараздів тьма.

Викладач.

Урятований світ — найкращий пам'ятник тим, хто загинув у чорнобильському пеклі. Пам'ятаймо про них і робімо усе, щоб ніколи не падала на землю гірка зірка Полин...
О Боже Великий, Всесильний наш Боже!
Дай певність на радість,
умнож наші сили,
Аби підняли ми обпалені крила,
Щоб швидше минувся час лиха й випроби,
Щоб змився дощами пекельний Чорнобиль...

«Шкідлива звична куріння але наскільки?»

Мета:

- підвести учнів до усвідомленої відмови від паління, що ґрунтується на знаннях про його шкідливі наслідки;
- допомогти зрозуміти переваги здорового способу життя;
- виховувати дбайливе ставлення до свого здоров'я, здоров'я оточуючих.

*Тютюн приносить шкоду тілу,
руйнує розум, отупляє цілі нації.*

О. де Бальзак

Слово викладача

Про шкоду паління говорять багато. Проте неспокій учених і лікарів, викликаний поширенням цієї згубної звички, росте, оскільки поки що значне число людей не вважає її за шкідливу для здоров'я. Отже, тема нашого заходу *«Шкідлива звична куріння але наскільки?»*

Як ви знаєте життя дається лише один раз. Яким воно буде, залежить лише від вас. Довгим чи коротким, щасливим чи ні. А щоб зрозуміти, замислитися над сенсом життя послухайте притчу.

Притча.

Шматочок глини

Коли Бог зліпив людину з глини, у нього залишився невикористаний шматочок.

- Що ще зліпити тобі? – запитав Бог у людини.
- Зліпи мені щастя, - попросила та.

Нічого не відповів Бог, лише поклав людині в долоню шматочок глини, що залишився.

«Мозковий штурм».

- Як ви гадаєте, для чого Бог зробив саме так?

(Можлива відповідь: щоб сама людина змогла зліпити собі щастя, яке вважає і якого прагне саме вона).

Слово викладача

У вас відразу може виникнути запитання: як тютюн може вплинути на життя? Хіба може цигарка стати на заваді щастю?

Перше знайомство.

Учень.

Тютюн родом з Америки, 12 жовтня 1492 р. матрос Родріго Тріана з корабля «Піанта» флотилії Христофора Колумба вигукнув: «Попереду земля!». Спочатку Колумб уважав, що перед ними східний берег казкової Індії. Насправді це був один з Багамських островів, якому Колумб дав назву Сан-Сальвадор. Серед подарунків, що їх піднесли острів'яни Колумбові, було сушене листя, згорнене в трубочку, яке вони курили.

Учень.

У пошуках золота Колумб поплив далі і 28 жовтня 1492 р. зійшов на берег Куби. Місцеві жителі зустріли прибулих з травою для куріння, яку

вони називали «сигаро». Матроси Колумба були першими європейцями, які навчилися палити від острів'ян. Згодом насіння тютюну було завезено до Іспанії, а потім і до всіх куточків земної кулі.

Слово викладача

Тютюнопаління в наш час становить одну з найсерйозніших медикосоціальних проблем. Складність її вирішення – у невідповідності стандартного відношення до паління в суспільстві та його дійсним значенням у руйнуванні здоров'я людей.

Міжнародний досвід довів високу ефективність профілактичної роботи у боротьбі з епідемією тютюнопаління.

Учень.

Всі форми споживання тютюну, включаючи паління сигарет, сигар, трубок, жувального або нюхального тютюну, а також вплив продуктів його згоряння на тих, хто не палить (пасивне або вимушене паління), значно підвищують захворюваність і передчасну смертність, що спричиняються більш як 20 різними хворобами.

Більшість досліджень показали, що ризик виникнення захворювань залежить як від кількості випалюваних сигарет, так і від тривалості паління. За оцінкою експертів ВООЗ від хвороб, пов'язаних з палінням, щорічно вмирає 4 мільйона людей у світі. Якщо ситуація з палінням не зміниться, в 2025 році щорічні втрати будуть складати вже 10 мільйонів чоловік.

Учень.

Проблема тютюнопаління вкрай актуальна для України. Україна посіла перше місце в Європі за кількістю курців. У нашій країні в 2007 році нараховувалося більше 15,5 млн курців і з кожним роком кількість викурених сигарет зростає.

За даними Міністерства охорони здоров'я України в сучасних умовах кожна п'ята жінка-активний курець. Особливо занепокоює те, що ця шкідлива звичка припадає на вік до 35 років. За статистикою, щорічно від захворювань, спричинених тютюнокурінням у світі помирає понад 4 млн людей, в країнах СНД 500 тисяч, в Україні 110 тисяч осіб, які насолоджувалися тютюновим димом.

Учень.

Найстрашніше, що згубна дія тютюну не обмежується змінами в організмі курця. У закритому приміщенні під час куріння скупчується велика кількість тютюнового диму. Перебуваючи в цьому приміщенні, його вдихають і люди, які не курять. Підраховано, що людина, яка перебуває протягом години в накуреному приміщенні, вдихає стільки тютюнового диму, мовби викурила чотири сигарети. Слід зазначити, що пасивний курець потрапляє у такий же стан, що й курець. У людини, яка довгий час перебувала в накуреному приміщенні, з'являються ознаки нікотинової інтоксикації (отруєння): виникає головний біль, нудота, кволість.

Слово викладача

В Україні тютюнопаління є опосередкованою причиною кожного п'ятого випадку смерті осіб віком понад 35 років.

Тютюн – найголовніший і найглобальніший вбивця. Тобто кожних 8 секунд на земній кулі помирає людина з цієї причини. Якщо відношення до тютюнопаління не зміниться, то за прогнозами експертів у 2030 році з цієї причини буде померати понад 10млн. чоловік.

Медична сторінка.

Слово викладача

Що ж відбувається в організмі, що він так реагує на тютюн? Які складові частини зумовлюють різні реакції серцево-судинної, нервової системи, органів травлення, органів дихальної системи?

Учень.

Нікотин – одна з найнебезпечніших отрут рослинного походження. Птахи гинуть, якщо до їх дзьоба всього лише піднести скляну паличку, змочену нікотином. Кролик гине від $\frac{1}{4}$ краплі нікотину, собака – від $\frac{1}{2}$ краплі. Для людини смертельна доза нікотину складає від 50 до 100 міліграмів, або 2-3 краплі. Саме така доза надходить щодня в кров після вихарювання 20-25 сигарет (в одній сигареті міститься приблизно 6-8 міліграмів нікотину, з яких 3-4 міліграми потрапляють у кров).

Учень.

Нікотин включається в процеси обміну, що відбуваються в організмі людини, і стає необхідним. Діти, що живуть у накурених приміщеннях, частіше і більш страждають захворюваннями органів дихання. У дітей батьків, що палять, протягом першого року життя збільшується частота бронхітів і пневмонії, підвищується ризик розвитку серйозних захворювань. Тютюновий дим затримує сонячні ультрафіолетові промені, які важливі для зростаючої дитини, впливає на обмін речовин, погіршує засвоєння цукру і руйнує вітамін С, необхідний дитині в період зростання.

Учень.

У віці 8-10 років у дитини порушується функція легенів. Унаслідок цього відбувається зменшення здатності використовувати фізичну діяльність, що вимагає витривалості і напруги. Паління впливає на успішність школяра. Число неуспішних зростає в тих класах, де більше учнів палять. Паління школярів уповільнює їх фізичний і психічний розвиток. Стан здоров'я, підірваний палінням, не дозволяє вибрати рід занять до душі, добитися успіху.

Слово викладача

Отже, паління тютюну чи здоров'я – обирайте самі.

Правова сторінка.

Учень.

У багатьох країнах світу вирішили не обмежуватися розмовами. У США, Англії та Німеччині остаточно заборонена реклама тютюнової продукції на телебаченні. Останніми роками проти любителів тютюну подекуди навіть почали вживати законодавчі заходів. У США штраф до 3000 дол. чекає на кожного, хто вирішить запалити у нью-йоркському ресторані с кількістю місць понад 35. В Італії останнім часом узагалі кинули палити у громадських місцях, включаючи ресторани, бари, музеї, не кажучи про банки й офісні приміщення. З порушників там стягується штраф до 125 дол.

Учень.

В Австрії на гроші, які платять порушники законодавства, можна запросто купити старий автомобіль. У Франції за паління в ресторанах, кайе й на перонах від недовга доводиться платити настільки ж великі штрафи. У Данії астрономічно вирости ціни на сигарети. У Сингапурі палити на вулицях дозволено, а струшувати попіл – ні... Тому, хто упустисть коробку з-під цигарок загрожує штраф у розмірі 625 дол. Ці заходи щодо боротьби з тютюнопалінням прийнято урядами багатьох розвинених держав. Керівники заводів, банків, офісів, у свою чергу, почали виплачувати надбавку до заробітної плати працівникам, які не палять.

Учень.

А які ж заходи уживаються в нашій країні щодо боротьби з тютюнопалінням?

1. На пачках сигарет почали писати про те, що паління небезпечно для здоров'я.
2. Намагаються заборонити рекламу сигарет.
3. Міністерством освіти і науки України видано наказ від 10.09.2003 р. №612 «Про формування здорового способу життя дітей і молоді й заборону тютюнопаління в навчальних закладах і установах освіти і науки України».

Слово викладача

Тютюнозалежність – хронічне захворювання, що потребує лікування. Досвід багатьох країн, які досягли значних успіхів у зниженні захворюваності і смертності від хронічних неінфекційних захворювань, довів, що саме зменшення поширеності паління вірогідно позитивно впливає на показники здоров'я. Викладачі найчастіше контактують з молоддю, яка палить, тому без їх активної участі у профілактиці паління неможливо досягти поставленого ВООЗ для всіх країн завдання: збільшити кількість осіб, що не палять.

Припинення паління – тривалий і складний процес. Підхід до кожної людини повинен бути індивідуальним і залежати від того, на якій стадії відмови перебуває курець.

Слово викладача

Отруйність нікотину відчув кожний, хто взяв у рот першу в житті сигарету. Ніхто не може докурити першої сигарети до кінця. Цьому заважають запаморочення й нудота, а часом і ще неприємніші відчуття, такі як інтенсивне слиновиділення, шум у голові, головний біль, серцебиття, загальна слабкість, трестіння рук, блювання, пронос. У тяжких випадках людина непритомніє. Поступово організм пристосовується до нікотину і куріння не викликає таких неприємних відчуттів. Хоча отруєння організму триває, але довго воно ніяк не виявляється.

Нині ми не можемо говорити про куріння підлітків як про невинні пустощі. Куріння — соціальне лихо. Через нерозуміння, сліпе наслідування моди, дорослих, ровесників підліток починає курити — спочатку робить одну затяжку, викурює одну сигарету, а потім тягнеться до лиховісної пачки знову і знову. І так куріння стає звичкою. А почати куріння набагато легше, ніж покинути. Отож, краще не починати.

10 способів кинути палити (lovetoknow.com)

- 1. Визначте точну дату.** Якщо ви твердо вирішили розпрощатися з цигарками, визначте дату, коли кинете курити. Інакше ви будете відкладати цей день без кінця.
- 2. Відвикайте поступово.** Деякі люди зав'язують із курінням не за один день. Вони починають купувати по одній пачці цигарок замість блоку, підраховують, скільки викурили за добу і намагаються зменшити цю кількість.
- 3. Пан або пропав!** Для людей із сильною волею часто виявляється дієвим абсолютно протилежний метод – вони спляють усі мости і відгороджують будь-які шляхи до відступу, відмовляючись від шкідливої звички тут і зараз. Щоправда, цей спосіб має один негативний бік – неприємні прояви абстинентного синдрому, – зате він швидкий і однозначно визначає ваш статус як некурця.
- 4. Будьте готові до синдрому абстиненції.** Абстинентний синдром – явище неминуче. Але слід пам'ятати, що всі труднощі тимчасові і їх можна перебороти. Будьте готові до порушень сну, кашлю, роздратованості й інших малоприємних проявів абстиненції.
- 5. Пийте багато води.** П'ючи воду, ви допоможете організму швидше вивести нікотин і зменшити ефект ломки. Вітамін С сприяє розрідженню мокротиння у ваших легенях і допомагає позбутися кашлю курця.
- 6. Змініть розпорядок дня.** Якщо ви звикли палити під час перерви на каву чи на обід, то доведеться заповнювати цей час чимось іншим. Вам також слід проводити менше часу в «курилці» з друзями, які все ще палять.
- 7. Використовуйте препарати проти паління.** Існує величезна кількість препаратів, які допоможуть вам кинути палити: від нікотинових пластирів, жувальних гумок і льодяників до назальних спреїв.
- 8. Відвідайте заходи проти паління.** Пошукайте мотиваційні семінари проти паління, почитайте сайти і поспілкуйтеся на форумах із однодумцями, спитайте поради у знайомих, яким вдалося кинути курити.
- 9. Альтернативна терапія.** Гіпноз і голковколювання – лише деякі з альтернативних методів, які можуть допомогти у боротьбі проти шкідливої звички.
- 10. Ніколи не здавайтесь.** Переваги для здоров'я, що їх ви отримуєте, зав'язавши з цигарками, величезні. Якщо ви зірвалися, зберіть волю в кулак і починайте все спочатку. Позбутися залежності важко, але завдяки наполегливості ви зможете стати сильнішим за цигарку.

Слово викладача

1. Отже, який висновок можна зробити з нашої розмови?
Можливі відповіді:
 - Щоб повноцінно прожити своє життя не травмуючи не себе, ні оточуючих тютюновим димом.
 - Замислитись над своїм ставленням до тютюну та до людей, які палять.
Слово вчителя. Ваше життя в ваших руках. Сподіваюся, що наша розмова стане вам у власному виборі добрим порадиником, адже ніхто з вах не був сьогодні байдужим.

І завершити виховну годину я хочу мудрою притчею.

2. *Притча.*

Усе в твоїх руках.

В одного майстра було дуже багато учнів. Найбільш здібний із них одного разу задумався: «Чи є питання, на яке нашт учитель не зможе дати відповідь?»

Він зловив у лузі найкрасивішого метелика і заховав його в долоні. Потім прийшов до майстра і запитав:

- Скажи, учителю, якого метелика – живого чи мертвого тримаю я в долонях? – він був готовий у будь-яку мить стиснути їх заради своєї істини. Не дивлячись на вчителя.

“ТАК” чи “НІ”

1. Одна з головних причин куріння – прагнення “бути як усі”.
2. Некурящі змушені страждати від захворювань дихальної системи внаслідок пасивного куріння.
3. Куріння допомагає розслабитися, коли людина нервує.
4. У легенях людини, що викурює щодня протягом року по пачці сигарет, осідає один літр тютюнової смоли.
5. Фізичні вправи нейтралізують шкоду, яку завдає куріння.
6. Однієї пачки сигарет цілком достатньо, щоб участився пульс, підвищився кров'яний тиск і порушилося нормальне кровопостачання та циркуляція повітря в легенях.
7. Більшість курящих одержує від куріння задоволення та збирається кидати курити.
8. Тютюнопаління є однією з основних причин захворювання серця.
9. Більшість підлітків можуть кинути курити в будь-який час.
10. Немає нічого страшного, якщо підлітки “бавляться” цигарками, якщо вони залишать ці заняття до того, як куріння перетвориться на звичку.

Висновок: Куріння – повільна смерть. Доведено, що куріння тютюну призводить до виникнення різних захворювань, які спричиняються до передчасної смерті людей.

Кожні чотири хвилини в Україні помирає людина, смерть якої зумовлено курінням сигарет. Курець живе на 6 – 8 років менше, ніж його ровесник, який не курить. Причина одна: куріння – надзвичайне лихо і велика небезпека для здоров'я.

Година реквієм «Жнива скорботи, які вони?» (присвячена Пам'яті жертв голодомору)

МЕТА:

- *поглибити знання учнів про роки голодомору в Україні, його наслідки для українського народу;*
- *розвивати вміння співпереживати, використовувати різні джерела при підготовці виступу;*
- *виховувати повагу до історичного минулого, виховувати в учнів особистісні риси громадянина України, патріота; вшанувати пам'ять безвинно замучених голодом людей.*

Викладач

Минуле століття пронеслось над Україною страшним голодомором 1932 –1933 років. Указом президента В.А.Ющенка було запроваджено День пам'яті жертв голодоморів, який щороку відзначається в четверту суботу листопада.

Пам'яті тих, хто загинув від голодомору 1932 – 1933 років присвячується наша сьогоднішня зустріч.

28 листопада 2006 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про голодомор 1932-1933 років в Україні», в першій статті якого було визначено, що цей голодомор є геноцидом українського народу. І тепер щороку в останню суботу листопада українці пригадують ті страшні роки, які пережив увесь народ і о 16.00 ставлять на вікнах будинків запалені свічки пам'яті. (СЛАЙД 1)

Що ж це за сторінка історії нашого народу, в чому її трагічність була? Спробуємо з'ясувати протягом зустрічі

Учениця читає вірш.

Зроніть сльозу, бо ми не мали сліз.

Заплачте разом, а не поодинці.

Зроніть сльозу за тими, хто не зріс,

Що мали зватись гордо – українці!
Заплачте! Затужіть! Заголосіть!
Померлі люди стогнуть з тої днини,
Й благають: українці, донесіть
Стражденний біль голодної країни.
Згадайте нас – бо ж ми колись жили.
Зроніть сльозу і хай не гасне свічка!
Ми в цій землі житами проросли,
Щоб голоду не знали люди вічно.

Викладач

Тільки в 20х роках ХХ століття українські селяни, переживши перший голод 1921-1923 років, отримали землі, почали жити й працювати для себе, самі багатіли й збагачували країну. Так почалася нова економічна політика. Прийшов Йосип Сталін і наказав селянам за безцінь здавати зерно. Селяни влаштовували бунти, відмовлялися віддавати хліб. У відповідь в 1928 році НЕП згортається й «кривавий вождь» оголошує курс на індустріалізацію та колективізацію.

Учень

Село знов годує місто, непокірних селян оголошують «куркулями», забирають землю, реманент, а самих із родиною виселять за Урал, до Сибіру. Селян, що залишилися, радянське керівництво вирішило знищити голодом. Так розпочалася одна із трагічних сторінок українців – голодомор 1932-1933 років, штучний, методично і безжально спланований верхівкою ВКП (б) на чолі з Й. Сталіним.(СЛАЙДИ 2-3)

Як же жили в ті страшні роки наші співвітчизники, наші предки, рідні?

Перегляд відеофільму « Голодомор 1932-1933 років».

Під супровід презентації виступають учні

1-й учень: Голодомор 1932 – 1933 рр. став для українців найбільшою трагедією і найтяжчим злочином проти цілого народу. Упродовж десятиріч підручники історії, засоби масової інформації не друкували жодного рядка про голодний 1933 рік — один з найстрашніших злочинів сталінщини проти власного народу. Злочину, перед яким здригається світ, і який намагались приховати в країні, що його породила.

Про страшне лихо не дозволялося відкрито говорити, навіть згадувати в офіційних документах. Проте в пам'яті очевидців тих жахливих років, свідків, яких щодня стає менше й менше, пам'ять про голод про померлих рідних і близьких довіку закарбувалася. У період демократизації і гласності «біла пляма» нашої історичної науки виведена із забуття.

Дуже важко усвідомити, що на найродючіших землях однієї із найпотужніших у світі землеробських цивілізацій в цілком нормальній за урожайністю рік загинуло від голоду, за різними відомостями від 3,5 до 10 млн. людей, майже третина яких – діти.

У кінці 1987 р. тогочасне партійне керівництво України офіційно визнало, що в 1932—1933 рр. були серйозні продовольчі труднощі, а в ряді місцевостей - голод. Починають з'являтися перші дослідження, присвячені даній тематиці

Учениця

А люди бідні в селі,
Неначе злякані ягнята,
Позамикалися у хатах –
Та й мруть...
Сумують комини без диму.
А за городами, за тином.
Могили чорнії ростуть
Гробокпателі в селі
Волочать трупи ланцюгами
За царину і засипають
Без домовини. Дні минають,
Минають місяці. Село
Навік замовкло, онімло.
І кропивою поросло.

2-й учень: Голод 1932-1933 рр. - наслідок розрухи, прорахунків економічної політики, що призвело до дезорганізації й деградації сільськогосподарського виробництва, непосильних для селян хлібозаготівель, надмірного хлібного експорту, небажання колгоспників працювати в громадському господарстві, конфіскації властями у селян продовольчих запасів. Безпосередньою причиною голоду стала примусова, з широким застосуванням репресій колективізація, проведення згубної для селянства хлібозаготівельної кампанії, грубі адміністративні методи керівництва колгоспами. Голодомор став ніби страшною межею. Життя розпалося на таке, що було до нього, і те, що після. То був страшний, навмисний злочин.

Учениця

Такого ще земля не знала,
Закрили Україні очі
І душу міцно зав'язали.
Сліпу пустили старцювати...
То був такий державний злочин –

Здригнулась навіть мертва Кафа,
Мерцями всіялося поле.
Ні хрестика і ні могили –
То був такий навмисний голод...

Учень

А хліб же був. Посеред сіл, охоплених голодом, стояли церкви з позбавленими хрестами, повні зерна. Хліб гнив у тисячотонних буртах на залізничних станціях, його переганяли на спирт, відправляли за кордон. А люди пухли з голоду. Багато сіл спорожніло, а ще більше вимерло наполовину.

Найбільше вимерло селянства, яке до останнього моменту сподівалось, що партія і Сталін його врятують. Однак, голод був запрограмований ЦК ВКП(б) спеціально для українців і організований в умовах дуже доброго врожаю 1932 р. А над країною з репродукторів лунало глумливе пророчення самого генсека: «Жити стало краще, товариші, жити стало веселіше».

3-й учень: Вимученим селянам плани хлібозаготівель були не по силі. На голодуючу Україну прибула надзвичайна комісія на чолі з Молотовим. Приїхала до Харкова з особистим категоричним наказом Сталіна — взяти український хліб за будь-яку ціну шляхом самих жорстоких репресій. Сьогодні ми знаємо чимало фактів, які говорять лише про одне — злочинний характер діяльності комісії Молотова, небачену жорстокість, з якою вона викачувала хліб з голодуючих сіл. І допомагала їй у всьому місцева влада.

Учень

Саме в розпалі ”молотовської вакханалії на селі” в Харкові 6 грудня 1932 р. була прийнята постанова «Про занесення на чорну дошку сіл, які злісно саботують хлібозаготівлю» за підписами В.Чубаря і С.Косіора. За цією постановою на «чорну дошку» було занесено с. Піски Баштанського району. У таких селах заборонялось проведення кооперативної і державної торгівлі, із сільських споживчих товариств вивозили всі промислові і продовольчі товари, щоб одноосібники чи колгоспники не могли купити щось із харчів у сусідніх селах чи місті, виїзд за межі даного села заборонявся, припинялась видача кредитів тощо.

Цей страшний документ направлений на поголовне знищення цілих сіл разом з населенням — від грудних дітей до сивих стариків. У кінці грудня 1932 р. репресивний захід набув значного поширення, своїми рішеннями право занесення сіл на «чорну дошку» почали здійснювати райвиконкоми.

4-й учень: Саме одноосібники на собі відчули всю безжалісність сталінської репресивної машини. У сільради, де процент виконання одноосібними господарствами хлібозаготівель низький, окрім уповноважених райкомів і райвиконкомів, направлялись спецгрупи ДПУ, щоб виявити «злісних незадачів», заарештувати їх у найстиліші строки, оформити відповідні звинувачувальні висновки.

У зв'язку з тим, що суди не встигали розглядати справи, пов'язані з хлібозаготівлями, у листопаді 1932 р. почали діяти виїзні сесії райсудів. Як констатувала постанова Миколаївського міськпарткому, «судово-слідчі

органи мляво реагують на факти нездачі, нищення врожаю, затягують розгляд справ. Суду запропоновано розглядати справи протягом 24 годин».

5-й учень: 7 серпня 1932 року Центральний Виконавчий Комітет і Рада Народних Комісарів СРСР прийняли закон «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації та про зміцнення громадської (соціалістичної) власності».

Збирання колосків визначалося як розкрадання соціалістичної власності, покарання – розстріл з конфіскацією всього майна при тяжких обставинах і мінімум 10 років ув'язнення в усіх інших випадках. «Закон про п'ять колосків» - так називали його в селі. Рівно стільки потрібно для засудження.

Людей засуджували за збір колосків на вже зораному колгоспному полі, за зріз колосків на власному полі, за «самоправний» помел власного хліба, за розмови про те, що план хлібоздачі нереально виконати, за приховування харчів. На літо 1933 року за цим законом було засуджено 150 000 осіб. Зокрема, засуджували дітей, які намагалися знайти хоч якусь їжу, аби не померти з голоду.

6-й учень: Смертність від голоду почалася в перші місяці діяльності молотовської комісії. З Березна 1933 р. вона стала масовою майже всюди. Органи ДПУ реєстрували численні випадки людоїдства й трупоїдства. Прагнувши врятувати від голодної смерті хоч дітей, селяни везли їх до міст і залишали в установах, лікарнях, на вулицях. Беззахисні діти нерідко ставали здобиччю канібалів. Найвищої точки голодомор досяг у літні місяці 1933 р., коли з'явилися перші овочі, фрукти, ягоди. Виснажені організми голодуючих не могли чинити опору різноманітним інфекційним хворобам.

У ті трагічні місяці Сталін спромігся визнати тільки «харчові труднощі в ряді колгоспів». У промові на організованому партапаратом Всесоюзному з'їзді колгоспників-ударників 19 лютого 1933 р. він цинічно заявив людям, які приїхали в Кремль з голодуючих областей: «У всякому разі порівняно з тими труднощами, що їх пережили робітники 10—15 років тому, ваші нинішні труднощі, товариші колгоспники, здаються дитячою іграшкою».

7-й учень: Вилучивши з села не лише товарне зерно, а фактично все продовольство, перекривши селянам можливість виїжджати за межі районів, щоб там купити щось їстівне, органи влади в центрі і на місцях призвели населення до вимирання. В кінці 1932 на початку 1933 рр. в селах Миколаївщини почався масовий голодомор. «Коли розтанув сніг, почався справжній голод. У людей розпухли обличчя, ноги та животи, вони не могли втримати сечу. Усе начисто поїли. Ловили мишей, щурів, робили те саме зі шкурами тварин та підшвами від взуття. Обтирали старі шкури та хутра, щоб приготувати собі якусь подобу локшини, і варили клей. А коли зазеленіла трава, почали викопувати коріння, їсти листя. Вживали все, що було: кульбабу, реп'яхи, проліски, іван-чай, амарант...

Липа, акація, щавель, кропива та інші рослини, що складали основний раціон селянських родин, не мали в собі багато білків. Слимаків варили, юшку споживали, а хрящове м'ясо дрібно рубали, перемішували з листям і їли. Це викликало набрякання тіла, але хоч якось сприяло виживанню.

8-й учень: Пухлі люди лежали в дворах, хатах, на вулицях. Влада ніяких заходів не вживала. Померлих вивозили підводою. У викопані ями скидали по 10 — 20 чоловік, поки не наповнювалась яма. Померлих ховали без трун, замотували в рядна. Жінка ховала чоловіка і поклала поруч з мерцем ще живу дитину років шести, сказала, що вона все одно помре. Майже в кожному колгоспі з'явилися штатні посади збирачів трупів. Цим колгоспникам давався денний наряд: збирати по хатах і по вулицях мерців, відвозити на кладовище і закопувати у братських могилах. За цю сумну працю їм давали 300 — 500 г хліба.

Люди тихо вмирили, а живим було байдуже, бо вони божеволіли і дичавіли від голоду. Не в силі викопати яму, тіла померлих просто присипали землею, а на ранок могили часто були розриті зголоднілими собаками, яких ще не з'їли люди. Тижнями в хатах лежали трупи, розкладались, і нестерпний запах стояв за межами сіл.

9-й учень: Репресивна в своїй основі хлібозаготівельна кампанія 1932 — 1933 рр., що організована і здійснена сталінською адміністративно-командною системою, породила голодомор, за своїми наслідками тотожний геноциду. Величезні людські втрати понесла і Миколаївщина. Встановити точну кількість громадян, які загинули в ті трагічні роки, практично неможливо.

По-перше, відомості про наслідки голодомору протягом десятиліть радянська влада оберігала як найважливішу державну таємницю. Ще 1934 р. документи про облік померлих під час голодомору вилучені з органів ЗАГС та сільрад співробітниками НКВС і назавжди зникли. По-друге, тоді ще Миколаївська область як адміністративно-територіальна одиниця не існувала, територія знаходилась в складі Одеської області. За даними державної статистики, 1927 р. в Одеській області померло 52,6 тис, 1931 р. — 46,4 тис, 1933 р. — 159,3 тис. чоловік. Скорочення чисельності населення Миколаївщини йшло насамперед за рахунок зменшення числа жителів сільської місцевості, за період з 1926 по 1939 рр. не спостерігався навіть наймінімальніший приріст.

В кінці 1929 року, після листопадового пленуму ЦК ВКП (б), в країні почалася суцільна колективізація. Селян буквально заганяли до колгоспів. Якщо на 1 квітня 1929 року в Миколаївському окрузі було колективізовано тільки 21 відсоток усіх господарств, то в листопаді цього ж року - вже 59 відсотків господарств, а до травня 1930 року було 83 відсотки колективних господарств.

Якщо по м. Миколаєву вживались певні заходи по боротьбі з голодом, а саме: з 20 лютого 1933 року до встановленого стандарту хлібозабезпечення була запроваджена домішка у розмірі 3 відсотків соняшnikової макухи, затверджувались норми видачі хліба на підприємствах міста, у червні 1933 року була встановлена середньодобова потреба реалізації комерційного хліба по м. Миколаєву - 70 тонн у день, то селяни фактично були кинуті напризволяще.

Мало того, Сталін продовжував відстоювати злочинну політику по хлібозаготівлі. 6 грудня 1932 року за підписами В. Чубаря і С. Косіора була

прийнята постанова Рад наркому УРСР і ЦК КП(б)У "Про занесення на "Чорну дошку" сіл, які злісно саботують хлібозаготівлі".

10-й учень: першими, хто насмілився назвати лихо в Україні 1932-1933 років голодом, були американський історик Джеймс Мейс та журналіст Гарет Джонс. Вони були безпосередніми свідками багатьох смертей в областях України і не могли замовчати злочин, як це приховувало радянське керівництво.

Широкого розголосу правди про голодомор людство отримали лише у 80-х роках, коли свої праці завершили Роберт Конквест, автор книги «Жнива скорботи: радянська колективізація й голодомор», і Джеймс Мейс, який працював виконавчим директором комісії дослідників при Конгресі США, які дали об'єктивну оцінку голодомору 1932-1933 років

Лише створена завдяки зусиллям української діаспори комісія Конгресу США на чолі з Дж. Мейсом назвала Голодомор 1932-1933 рр. в Україні геноцидом. Комісія покликана була встановити факти (з чим вона блискуче справилася), а не давати їм правову оцінку. З ініціативи Світового конгресу вільних українців була створена Міжнародна комісія з розслідування голоду 1932-1933 рр. в Україні під керівництвом професора шведського Інституту публічного та міжнародного права Якуба Сандберга. (СЛАЙД 15)

11-й учень: У листопаді 1989 року комісія Я.Сандберга опублікувала свій вердикт. Безпосередньою причиною масового голоду в Україні вона назвала надмірні хлібозаготівлі, а його передумовами - примусову колективізацію, розкуркулювання і прагнення центрального уряду дати відсіч «традиційному українському націоналізму». Отже, юристи побачили в Голодоморі не тільки прагнення Кремля за допомогою терору голодом нав'язати селянству невластивий йому спосіб життя, але й виокремили в терорі національну складову. Голодомор в Україні був кваліфікований як геноцид.

У 2003 р. відбулося міжнародне відзначення 70-ї річниці Голодомору. Проведено спеціальне засідання Верховної Ради України 14 травня 2003 р., присвячене пам'яті жертв Голодомору, в якому не взяла участі лише фракція комуністів. Учасники засідання ухвалили Звернення до українського народу, в якому визнали, що «...Голодомор було свідомо організовано сталінським режимом і має бути публічно засуджений українським суспільством і міжнародним співтовариством як один з найбільших за кількістю жертв факт геноциду у світовій історії».

У вересні того ж року Президент України закликав учасників 58-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН підтримати ініціативу України щодо засудження Голодомору 1932-33 рр. в Україні як акту геноциду. Розповсюджена як офіційний документ сесії ГА ООН Спільна заява делегацій держав-членів ООН щодо 70-ї річниці Голодомору в Україні 1932-33 рр. вперше в історії ООН визначила Голодомор 1932-33 рр. як національну трагедію українського народу, висловила співчуття його жертвам та закликала всі держави-члени

Організації віддати данину пам'яті тим, хто загинув у цей трагічний період історії. (СЛАЙД 16-19)

Учні читають вірші (СЛАЙДИ 20-24)

Один за одним йшли у небуття
Старі,дорослі,і маленькі діти.
І не було тоді життя,
І не цвіли у полі квіти,
І сонце землю вже не гріло,
А лиш світило...
Лиш світило над селом...
А потім сльози,плач,молитва
“Не забирайте,в мене ж діти!
Облиште,нелюди,благаю!!!”
Та згинь,стара,ти нам мішаєш
У нас приказ,у нас приказ!!!»
Забилось серце швидше враз...
Ковтнула ще разок повітря
і впала мертва...
Бідні діти залишились одні...
Як вижити у цьому світі,
вони ж іще такі малі...
Блукали люди по землі.
А вражий син лише сміявся.
І звідки нелюд цей узявся
що люд наш у могилу звів
хто ж на престол його привів?
Хто підказав забрати зерна,
хто захотів щоб ми померли,
для чого все це,Боже мій?
А скільки полягло голів,
а скільки ще не народилось?
Лиш ти все бачив що робилось,
лиш ти...О,Боже мій!!!
Спустили села,полягли мільйони
Гнила земля...Опухлі,одинокі
Ходили люди по селі.

Шукали щось у забутті.
І не знаходивши нічого,
під тином падали голодні,
їх всіх вивозили у яри.
Там в яму кидали усіх
Пів мертвих,мертвих і живих.
Хто в силі був-
той з смертю ще змагався
Та хоч би як він не старався

Смерть як завжди,перемогла.
Ах скільки душ тоді забрала!
А на скількох іще чекала!
Таке творилось на землі.
Батьки дітей своїх варили
Що би набратись трохи сили.
А в результаті всі злягли.
Минув той час, пройшли роки.
І у могилі давно ворог.
Змінився світ, і всі тверд
Що не було голодомору,
Що це чума,не геноцид,
Що нас мільйони не злягли!

Запалимо свічки, хвилиною мовчання
Пом'янемо всіх жертв отих страшних часів,
Коли кремлівський кат удався до знущання
Щоб знищити народ із українських сіл.
Подумай і згадай, заплющ на хвильку очі,
Побач слабких дітей, що ловлять ховрахів,
Бо немічні батьки не піднялися з ночі,
І нікому спекти оладки без муки.
Відчуй їх біль і страх... І холод у будинках,
Як їх крижкі тіла зігрітись не могли,
Який то був їм скарб – знайти якусь морквинку,
Що дивом збереглась, залишившись в землі.

О, мій святий народ, понівечений катом,
Зазнавши руйнувань всіх воєн, що були,
Ти витримав Сибір, і табори, і страти,
І цей Голодомор... і ти іще живий?
Ми зараз живемо хоч бідно, хоч у скрутї,
Рятуючи свій дім від нових зазіхань,
Та не Дай Боже нам часи безбожні, люті,
Коли окрім їди – нема других бажань.
Свобода – вищий дар, за неї платять кров'ю,
І чи ми власний борг сплатили до кінця?

Згадай сьогодні всіх, хто заплатив здоров'ям
Або в жертвовник той поклав свої серця.
Запалимо свічки, помолимось в скорботі,
За тих невинних жертв Голодомору днів,
Шануймо рідний край і хліб , що кров'ю – потом
Вирощує народ, щоб кожен ситно жив.

Засвіти свічу, засвіти!

Хай здригнуться від правди світи.

Хай дізнається вся земля:

Панахиду Україна справля...

Прости, небо! Прости, земле! Всі сили земні і небесні, простіть муку і божевілля мого народу!

Прости нас, народе Божий! Усіх нас грішних прости, що мовчали, за упокій твій молебнів не справляли, поминальних свічок не ставили.

Я цілуватиму цю запашну хлібну скоринку. І щиро молитимусь за тих, у кого її не було на столі у голодному тридцять другому і тридцять третьому. Від імені мільйонів українців, яких ми називаємо жертвами голодомору і яких я ніколи не знала, я цілуватиму хліб. І дякуватиму Бога за те, що його маю...

Заключне слово вчителя: Сьогодні ми прагнемо чесно і гласно прочитати цю трагічну смертну історію українського народу, робимо спробу визначити міру вини тодішнього керівництва країни, керівництва республіки в цілому і кожного зокрема. Цього вимагає правда історії, наш час. Лише з врахуванням минулого, в тому числі і тих драматичних подій, що дав нам 1933 рік, ми можемо йти в майбутнє. (СЛАЙД 25)

Звучить пісня О. Білозір «Свіча», під супровід якої учні ставлять свічки пам'яті на стіл до рушника із хлібом та колосками.

Пам'ятаємо минуле заради майбутнього (сценарій заходу пам'яті Небесної Сотні)

Класний керівник, Біров Оксана

Мета: формувати в учнів розуміння єдності та цілісності України, усвідомлення себе українцем, почуття особистої відповідальності за долю держави, готовність служити Батьківщині своєю працею та стати на захист державних інтересів країни; вшанувати пам'ять героїв Небесної Сотні, прищеплювати любов до Батьківщини, виховати патріотичну свідомість, розвивати бажання стати гідними громадянами України.

ХІД ЗАХОДУ

Викладач. Україна — це наша земля, рідний край, наша країна з мальовничою природою, чарівною піснею і мудрими, талановитими людьми. Багата історія нашої держави на славетні імена та героїчні події. Нашими національними символами є прадавні князі київські та їхні нащадки: княгиня Ольга, князі Святослав, Володимир Великий, Ярослав Мудрий, літописець Нестор, пізніше — славні козацькі гетьмани, кошові й полководці: Дмитро Вишневецький, Самійло Кішка, Петро Сагайдачний, Богдан Хмельницький... Усі вони боролися за гарне життя своєї Батьківщини.

Учень.

Наша славна Україна,
Наше щастя і наш рай,
Чи на світі є країна
Ще миліша за наш край?
І в щасливі й злі години
Ми для неї живемо.
На Вкраїні й для Вкраїни
Будем жити й помремо.

В. Самійленко

Викладач. На шляху до незалежності український народ часто втрачав своїх найкращих синів і дочок. У цьому довгому списку за гарне майбутнє

нашої держави стали і герої Небесної Сотні. Саме вони зуміли рішуче стати до боротьби із злом у 2014 році, заплативши за перемогу надвисоку ціну — власне життя. То чи може бути забутою кров героїв, пролита на вулицях Києва? Можлива лише одна відповідь — ні!

Учень.

А сотню вже зустріли небеса..

Летіли легко, хоч Майдан ридав..

І з кров ю перемішана сльоза....

А батько сина ще не відпускав..

Й заплакав Бог, побачивши загін —

Спереду - сотник, молодий, вродливий,

І юний хлопчик в касці голубій ,

І вчитель літній – сивий - сивий..

І рани їхні вже не їм болять..

Жовто-блакитний стяг покритв їм тіло..

Як крила ангела, злітаючи назад,

Небесна сотня в вирій полетіла..

Викладач. Сьогодні Україну знають у всьому світі. Трагічні події, які відбулися на Майдані у серці України — Києві — взимку 2014 року, сколихнули людей усієї земної кулі. Українці об'єдналися, щоб боротися за краще життя своїх дітей, друзів, батьків. 80 днів і ночей... Тривожних, заплаканих і вимолених... Три місяці, залишивши свої родини, тисячі людей стояли на вулицях, день і ніч, у морози заради одного — щоб домогтися свого, щоб їхній біль хтось почув. В один день тисячі простих українців стали солдатами свого народу. Звичайні мирні люди. Інтелігентні, жартівливі, люблячі. Студенти, учні, інженери, водії, вчителі, колишні військові, безробітні.

Звучить пісня «Пливе кача».

Учень. Цей сум, не просто свічка, яку можна поставити десь на згадку. Щемить серце, болить душа. Та слава героїв невмируща! Майдан забути неможливо. Ви в нашому серці назавжди!!!

Учень. Герої не вмирають! Вони тут, з нами на Землі! Лише тихенько-тихенько сплять. Бо змучились від катувань, побоїв і голосу смерті, що на вістрі снайперської кулі... Ми плачемо, вони ж не плачуть. Їхні душі

героїчним жовто-блакитним полум'ям горять! А ми повинні жити гідно, щоб святу Небесну Сотню нізащо, ніколи не забути.

Учень.

Герої, ви чийсь сини та друзі;
Чийсь кохані і чийсь брати.
Ви віддали життя за рідну Батьківщину!
Ви полягли, хоч треба було йти!...
Вас не забути і не стерти пам'ять,
Ваша душа горітиме в віках,
Ви не боялись ні зусиль, ні смерті,
Боролись серцем з миром на вустах.

Учень.

Вже не поверне Україна-мати
Тих патріотів, що в землі лежать...
Але вона ніколи не забуде
Про той незламний дух, що змусив їх стоять!
А скільки ще? Ще скільки вас загине, люди?
Життя не варте тих німих катів!
Вже не повернеться назад і більше вже не буде
Ні обіцянок, ні брехливих слів!

Викладач. На початку революційних подій, коли нікому і в голову не могло прийти, чим усе обернеться, слова «Слава Україні! Героям слава!» видавалися простим вітанням. Звісно, для частини протестувальників гасло мало важливий сенс, але для більшості було лише словами, котрими розпочинали свою промову численні оратори зі сцени Майдану.

Учень.

Дивлюсь новини й сльози витираю,
А на екрані — Київ і Майдан.
Кругом вогонь і у людей стріляють,
Вся Україна мучиться від ран.
Маленька внучка, злякана дитина,
З сльозами просить: «Вимкни, не дивись!
Давай, бабусю, станем на коліна,
І ти тихенько Богу помолись».

Учень.

Показують чийогось друга, брата,
А цей хлопчина був єдиний син.
Сиріток обнімає бідна мати,
У косах перший білий сніг сивин...
Загинули прості і добрі люди:
Афганець, фермер, вчитель і студент.
Сто домовин роз'їхалось повсюди,
На вас їх кров, наш кате-президент.

Викладач. Минуло чотири роки від початку протестів і вже, мабуть, ні в кого немає сумнівів, що ці герої — Небесна Сотня. Ті, хто віддали життя за кожного з нас. Із цими смертями «Слава Україні! Героям слава!» перестало

бути просто вітанням. Тепер це віддання шани найкращим, котрі в найважливіший момент не злякалися і пожертвували собою заради кращого життя усіх у цій країні, а також свідчення справжнього подвигу.

Учень. Революція добре показала нам, хто є хто. Друг пізнався в біді. І часто цими друзями, братами по боротьбі стали ті, від кого ми цього не очікували. Ті ж, хто, здавалося, однозначно мав би стояти поруч на барикадах, виявилися раптом чужими. Ця ідентифікація стала дуже важливою для подальшого життя.

Учень. Згадаймо тих, хто були майже ровесниками і нашими земляками. Хто, не зважаючи на молоді роки, пішов у бій із несправедливістю — і все заради України.

Викладач. Вшануймо їх хвилиною мовчання.

Учень.

...І мовчки сотня непокорених героїв
Відходила у чисті небеса,
І погляди знесилених мільйонів
Дивились вслід братам, батькам, синам.
У темне небо по руках в відкритих трунах
До світу кращого, крізь сльози матерів,
Не буде прощення убивцям й нам не буде,
Коли не помщеними лишаться всі, хто так любив,
Хто не дістався правди, оступившись на півкроці,
Хто згас за нас, недотягнувши до весни,
Тримає курс у небеса славетна сотня,
Землі своєї упокоєнні сини.

Учень.

Горять серця, палають вільні душі,
Зійшла зоря, гряде нове життя,
Герої не вмирають, кличуть нас на барикади,
І хай прийме тіла їх мерзла ще земля.
Витає дух нескореної волі,
Гримлять щити, молитви і пісні,
Рядами рівними між нас ідуть герої,
Усі, хто голову поклав в ці темні дні.

З очей мільйонів – сльози потекли;

Серця мільйонів – болем умивались... .

Серця ж Героїв битись не могли,

І очі їхні вже не відкривались.

Учень.

Я очі закриваю й бачу постріл,
Той постріл, що забрав чийсь життя.
Життя із тої Небесної Сотні,
Яка ніколи не піде у майбуття!
Їх завжди будуть пам'ятати,
Про них ніколи ти не забувай!
Вони в серцях у нас завжди,

Про це завжди ти пам'ятай!
І лиш тоді звершиться Боже правосуддя,
І кров його рікою потече,
Вона тектиме стрімко й безупинно,
Як кров наших братів невинна,
А в нього вона з пекла витіка!

Викладач. Коли зі сцени повідомили, що в одного загиблого четверо дітей, у другого — єдина трирічна донечка залишилася круглою сиротою, бо мати померла ще раніше, а третій ще взагалі не встиг пожити — йому було лише 19 років, — Майдан заплакав так по-дитячому пронизливо, так, ніби він теж став цією сиротою, що плаче за втраченими батьками. Навіщо вони йшли вперед? Їм так багато було чого втрачати!

«Мамо, не плач, я повернусь весною» (відео)

Учень.

Мамо, матусю, це я — твій синочок!
Я тут, я вернувся, казав, що прийду!..
Та мама не чує, та мама ридає,
Цілує синочка, що ліг у труну..
Коли проводжала також цілувала,
Казала: «Не треба... Подумай... Не йди!..»,
Та тільки лиш погляд останній спіймала,
Останні слова: «Нема там війни».
Війни там не було, та люди вмирили,
Чийсь також діти, батьки і брати..
За волю країни від панського ладу,
За те, щоб від цього ми вільні були.
Стискається мозок, з грудей рветься серце
Від думки про те, що їх вбили брати.

Учень.

Адже не по матері ми з вами рідні,
Ми браття по крові й так буде завжди.
Ніхто і ніколи цього вже не змінить,
Що є, то вже маєм, — і це просто жах..
Що ті, хто народ свій мав в бідах підтримать,
Взяв зброю у руки й стріляв, наче враг.
Та хлопче в погонах, не в того стріляєш,
Не на Майдані твої вороги!
Один у нас ворог, його захищаєш,
Сидить й виглядає з-за твоєї спини.

Учень.

Якщо хтось і має в труні тій лежати,
То тільки не хлопці, що вже полягли,
А той, хто наказ дав по людях стріляти,
Хто міг та не схотів відвернути біди!
Схилилась над сином заплакана мати,
Нема вже дитини, пішов назавжди...

Помер за народ і свободу держави,
Від рук свого брата у мирні часи.

Відеоролик про розстріл майдану.

Викладач. Ці люди — справжні герої. Вони загинули як герої і проводжають їх як героїв. У кожному районі, місті та селі зупиняються процесії, що везуть домовини з тілами загиблих, і місцеві люди навіть серед пізньої ночі, зі свічками в руках, в дощ і холод, зі слізьми на очах віддають останню шану героям. Але герої не вмирають! Вони завше будуть в наших серцях!

Викладач. Не обійшла біда і наш край – Іршавщину. 26 вересня під час оборони Донецького аеропорту загинув 43-річний солдат 128-й гірничо-піхотної бригади, коректувальник артилерії Юрій Соколячко. БТР українців потрапив під танковий обстріл. На жаль, один постріл виявився влучним і весь екіпаж бойової машини загинув. Юрій Соколячко був призваний до лав збройних сил в ході другої хвили мобілізації. Родом хлопець із села Лоза.

Учень.

Пробачте, мамо, я не прийду на вечерю,
Не лийте сльози, серце не міцне.
Хтось мусить захищати рідну землю —
Для цього доля вибрала мене.
Не треба, не кидайтеся додолу,
Лиш тільки вірте у щасливі дні.
Моліться, щоб вернувся я додому
Живий, а не у цинковій труні.
Батьку, пробачте, зараз чи ніколи —
Ви ж бачите самі усю біду.
Ми діти України, ми соколи —
У шию гнатимемо ворога орду.

Учень.

Згадайте, ви ж самі мені казали:
«Країну захищай — вона свята».
Пильнуйте маму, що би там не стало,
І бережіть її — вона у нас одна.
Пробач мені і ти, мій менший брате,
Найближчим часом не зіграємо в м'яча.
Так сталося — я їду воювати.
Сам зрозумій, назад шляху нема.
Тобі ж передаю я естафету:
Будь сильним й бережи сім'ю.
Так важко покидати рідну хату,
А ви ж моліться — я до вас верну.

Учень. 21 січня стало відомо, що на Сході в зоні АТО трагічно загинув ще один закарпатець. Вбитий терористами наш земляк Данільченко О.О. 1960 року народження проживав в с. Ільниця Іршавського району. Доброволець — у військкомат з'явився самостійно, після чого був зарахований до військової частини А2890 і 21 серпня відправився на фронт.

Служив у Дніпропетровській 93-ій механізованій бригаді. Пішов на фронт, маючи в серці лиш одну мету — захистити свою сім'ю, свою землю та свій народ від агресора.

Пісня «Небесня сотня білих журалів» (Павла Дворського)

Учень.

Я дивлюсь на світлини бійців,
Щирі посмішки, втомлені очі,
Сиві скроні та безліч рубців...
А мій розум сприйняти не хоче:
Це не сон, не синдром маячні,
Ця війна не в далекій країні,
Не в Іраку чи десь там в Чечні,
А в вишневій моїй Україні.

Учень.

Саме зараз її вояки
Схід країни від зла захищають,
Б'ються на смерть мої земляки,
Кров'ю землю святу поливають.
Щоб країна ввійшла в майбуття
Вільна, сильна, без чвар та війни.
Віддають саме цінне - життя,
України найкращі сини!

Учень. Доброволець батальйону "Айдар" Юрій Король 1978 р. н. з с. Заріччя. Зник безвісті 5 вересня 2014 року, коли російські диверсанти здійснили атаку із засідки на бійців другої роти батальйону біля міста Щастя під Луганськом, поблизу села Весела Гора. До колони вийшли люди з українськими прапорами, і коли машини зупинилися, відкрили вогонь із засідки з кулеметів. Потім добивали поранених пострілам. Вдома в нього залишилися три доньки – старшій 14 років, а двом близняткам по 9 років. Після ідентифікації за експертизою ДНК 12 лютого 2015 року перепохований у рідному селі.

Відеосюжет «Небесну Сотню, Господи, прийми...»

Викладач. Дякуємо Героям Небесної сотні ВСІМ, ВСІМ, ВСІМ! За те, що не пошкодували життя заради нас з вами! Заради нашого майбутнього! Спасибі всім, хто відстояв майдан, за яскравий приклад мужності, сили духу, чесності і патріотизму!

Відеоролик «Герої не вмирають»

